

КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 352.07:342.34

**ФОРМИ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА
І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА**

Воронов М. М.,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри конституційного,
муніципального і міжнародного права
юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

Анотація У статті аналізуються різні форми локальної демократії, особливості їх нормативного закріплення, практика застосування. Автор пропонує свої рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства в цій сфері.

Ключові слова: місцеве самоврядування, форми локальної демократії, місцевий референдум, місцеві вибори, громадські слухання, місцеві ініціативи.

Аннотация В статье анализируются различные формы локальной демократии, особенности их нормативного закрепления, практика применения. Автор предлагает свои рекомендации по совершенствованию действующего законодательства в этой сфере.

Ключевые слова: местное самоуправление, формы локальной демократии, местный референдум, местные выборы, общественные слушания, местные инициативы.

Annotation This article analyzes the different forms of local democracy, especially their regulatory consolidation, practice application. The author offers recommendations for improving the current legislation in this area.

Key words: local government, forms of local democracy, local referendum, local elections, public hearings, local initiatives.

Становлення ефективної моделі місцевого самоврядування неможливо без активної та безпосередньої участі жителів – членів територіальної громади в вирішенні питань місцевого значення. Діяльність органів місцевого самоврядування від імені та в інтересах територіальної громади з питань вирішення різноманітних проблем життєдіяльності сіл, селищ, міст не може бути повноцінною без її підтримки з боку активних жителів, їх особистої роботи на благо всієї громади поряд з органами місцевого самоврядування.

Проблемні питання аналізу реалізації форм безпосередньої демократії на місцевому рівні, характеристика окремих форм народовладдя розглядалися в наукових працях М.О. Баймуратова, О.В. Батанова, П.М. Любченка, О.В. Прієшкіної, М.В. Оніщука, П.А. Трачука і деяких інших науковців. У той же час, в умовах процесу децентралізації влади, необхідності створення належних умов для формування спроможних територіальних громад потребує детального аналізу, критичного підходу до особливостей сучасного правового регулювання різних форм локальної демократії, виробка рекомендацій для вдосконалення чинного муніципального законодавства в цій сфері.

На нашу думку, ключовим завданням сучасного етапу розвитку місцевого самоврядування є надання територіальній громаді як первинному суб'єкту місцевого самоврядування, реального інструментарію для реалізації свого необмеженого потенціалу, створення належних умов щодо можливості залучення громадськості до процесу підготовки та вироблення рішень представницьких органів

місцевого самоврядування, їх виконавчих органів, рішень сільських, селищних, міських голів, а також надання жителям правових, організаційних та інших умов щодо контролю за виконанням вищезазначених рішень органів та посадових осіб органів місцевого самоврядування, за діяльністю комунальних підприємств. Системна реалізація принципу гласності та відкритості у діяльності органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств, установ і організацій має стати запорукою створення необхідних умов для формування прозорого (прозорого) суспільства. Саме в такому суспільстві більшість членів територіальної громади займають активну життєву самоврядну позицію щодо вирішення актуальних питань свого будинку, вулиці, мікрорайону, села, селища, міста.

Чинне законодавство України створює нормативні основи щодо можливостей залучення членів територіальної громади у вирішенні проблем місцевого значення. Слід зазначити, що в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлюються матеріальні основи реалізації форм безпосередньої участі жителів у місцевому самоврядуванні [1]. Закон передбачає закріплення процедурних механізмів в інших законах й актах локального характеру, зокрема, в статутах територіальної громади.

Виділяють такі форми реалізації територіальною громадою своїх функцій і повноважень: місцевий референдум; місцеві вибори; загальні збори громадян за місцем проживання; місцеві ініціативи; громадські слухання. К вищезазначеним формам безпосереднього народовладдя також можна віднести колективні звернення, зокрема, електронні петиції.

Слід зазначити, що сучасні реалії українського місцевого самоврядування характеризуються

домінуванням представницьких органів місцевого самоврядування в процесі реалізації функцій і повноважень місцевого самоврядування. Але ефективна модель місцевого самоврядування можлива лише в тому випадку, якщо створені належні правові, матеріальні, фінансові, організаційні умови, що дозволяють жителям мати реальний інструментарій для безпосереднього вирішення питань місцевого значення в межах Конституції і чинного законодавства України.

Сучасні форми безпосередньої демократії на місцевому рівні дозволяють, по-перше, самостійно вирішувати актуальні питання місцевого значення, по-друге, ініціювати розгляд окремих питань відповідними органами і посадовими особами місцевого самоврядування, по-третє, здійснювати контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування, комунальних підприємств.

На нашу думку, єдиною формою безпосереднього вирішення питань місцевого значення, що віднесені до компетенції місцевого самоврядування, є місцеві референдуми. Конституція України (ст. 38) та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 7) закріплюють право територіальної громади на вирішення актуальних питань місцевого значення шляхом проведення місцевого референдуму [2]. Відомо, що в державах з демократичним режимом, референдум є ефективним і справедливим способом рішення важливих питань як на державному, так й на місцевому рівнях. Слід зазначити, що в державах з розвиненим місцевим самоврядуванням місцевий референдум проводиться достатньо часто, є дієвим інструментом рішення та розв'язання багатьох проблем громади. Застосування цієї форми діяльності територіальної громади не лише дозволяє встановити та врахувати думку членів громади з того чи іншого питання місцевого життя, воно значно підвищує авторитет прийнятих з цих питань рішень органів місцевого самоврядування, а також відповідальність за їх виконання [3, с. 137].

Після ухвалення Закону України «Про всеукраїнський референдум», втратив юридичну силу попередній закон, що закріплював референдні процедури на місцевому рівні. У Законі України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1991 року, який втратив юридичну силу в 2013 році, була встановлена процедура реалізації права громадян на участь в місцевому референдумі [4]. Слід зазначити, що в референдному законі, має бути закріплена процедура ініціювання і призначення місцевого референдуму як за ініціативою представницьких органів місцевого самоврядування, сільського, селищного, міського голови, так й головне, за народною ініціативою, тобто за ініціативою жителів – членів територіальної громади села, селища, міста. Великою вадою вищезазначеного закону був неефективний механізм ініціювання і призначення місцевого референдуму за народною ініціативою з актуальних питань місцевого значення, насамперед, з питань дострокового припинення повноважень відповідної місцевої ради або дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови.

На жаль, маємо констатувати, що на сьогоднішній час в Україні відсутній правовий механізм проведення місцевого референдуму. Дивує, що серед вимог наших європейських партнерів на шляху надання нашій країні безвізового режиму з країнами шенгенської зони, немає рекомендації негайного ухвалення закону про місцеві референдуми, що є безумовною ознакою демократичної, правової державності.

Вважаємо, що розробка, широке суспільне обговорення нового проекту Закону «Про місцеві референдуми в Україні», термінове ухвалення відповідного закону українським парламентом є важливим кроком на шляху становлення ефективного місцевого самоврядування і розвиненого громадянського суспільства. Такий закон має закріпити демократичні процедури, що дозволять громаді ініціювати і контролювати призначення референдуму за її ініціативою, встановити позапартійний і позарадвий процес реєстрації ініціативних груп, створити умови незалежного громадського контролю на всіх етапах референдного процесу.

На сьогодні актуальним є процес удосконалення виборчого законодавства України в контексті місцевих виборів. Для українського суспільства принциповим є питання вибору виборчої системи на місцевих виборах. В історії незалежної України під час виборів сільських, селищних, міських рад, депутатів місцевих рад були використані різноманітні виборчі системи. Усі вони мають свої недоліки й переваги, в той же час, протягом тривалого часу використовуються в інших розвинених демократичних зарубіжних країнах. Уявляється, що в нашій країні підірвана довіра до самого інституту виборів як чесного і прозорого способу формування представницьких органів публічної влади. Як правило, багато громадян України ще до виборів вважають, що в будь-якому випадку їх волевиявлення не буде вирішальним, або може бути спотворено під час виборчого процесу. В зв'язку з цим, зараз питання пошуку оптимальної виборчої системи як на державному, так й на місцевому рівні є дещо риторичним. Лише в транспарентному (прозорому) суспільстві та в демократичній державі може бути повернута довіра спільноти до самого інституту виборів, результатом чого питання виборчої системи становиться зовсім не принциповим та втрачає свою перманентну актуальність перед черговими або позачерговими виборами.

Головним стратегічним завданням виборчого сьогодення має стати системна, комплексна робота, що направлена на створення умов для повернення довіри до виборів як демократичної цінності. Вбачається, що це доволі довготривалий процес, який має бути пов'язаний з ухваленням сталого виборчого законодавства, а також певних обмежувальних процедур тимчасового характеру. Зокрема, йдеться по можливість тимчасового обмеження пасивного виборчого права щодо депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів. Вважаємо доцільним обмежити, можливість мати представницький мандат одного того ж представницького органу державної влади і місцевого самоврядування не більше як два строки підряд. Це

сприятиме оновленню представницьких органів публічної влади новими кадрами, створенню умов для партійних і соціальних ліфтів для молодих політиків, дозволить досвідченим депутатам відчути нову специфіку і реалії в роботі інших органів державної влади і місцевого самоврядування.

Нових підходів потребує процес формування і організації роботи виборчих комісій під час місцевих виборів. Практика останніх виборів депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів засвідчила тенденцію незадовільного правового регулювання організації і діяльності виборчих комісій, низького рівня підготовки персонального складу таких комісій. На нашу думку, головною причиною такої негативної ситуації є пріоритетність партійної складової при формуванні персонального складу виборчих комісій, а також негативний вплив партійних вказівок під час роботи таких комісій. Законодавці (члени різних політичних сил в українському парламенті) закріпили такі норми, які не дозволяють використати потенціал виборчих комісій для створення належних умов для чесних і прозорих виборів. Вважаємо, що сьогодні необхідно змінити правовий алгоритм формування виборчих комісій з партійного на професійний. Йдеться про необхідність створення цілісної і комплексної системи підготовки професійних позапартійних членів виборчих комісій. Необхідно закріпити професійні вимоги для членів виборчих комісій, а саме: а) наявність відповідної ліцензії, яка видається за результатами відповідної навчальної підготовки; б) позапартійність; в) можлива ротаційність членів виборчих комісій під час різних виборів. На першому етапі такі вимоги можна встановити до голів, заступників голів і секретарів виборчих комісій, а потім й для всіх членів. Зрозуміло, що таких підхід потребує певного бюджетного фінансування, можливих невеличких бюджетних витрат на підготовку і оплату праці членів виборчих комісій, але з часом це сприятиме створенню незалежної колегії членів виборчих комісій, які зможуть виконувати свої функції під час проведення загальнодержавних і місцевих референдумів.

Потребують правового удосконалення майже усі етапи виборчого процесу місцевих виборів. Перш за все, це стосується стадії передвиборної агітації. Необхідно чітко врегулювати інститут передчасної агітації, створити дієві умови для неможливості підкупу виборців, впровадити прозору систему фінансування виборчих процедур, яка б унеможливила використання чорних і сірих схем фінансування виборів, оплати праці суб'єктів виборчого процесу тощо.

Слід зазначити, що чинний Закон України «Про місцеві вибори» є недосконалим. Сам процес підготовки цього закону був закритим, келійним, політичним. Результатом такого несистемного законодавчого процесу став закон, що немає аналогів у виборчій практиці розвинених держав. Запропонована виборча система виборів депутатів міських, районних і обласних рад стала результатом політичних домовленостей, намаганням створити абсолютно нову виборчу систему, яка б дозволила, на думку партійних вождів, реалізувати партійний потенціал на місцевому рівні. Практика застосування

положень цього закону виявила безліч суттєвих суперечностей і вад його положень. Цей виборчий закон встановив таке правове положення для суб'єктів виборчого процесу, яке можна охарактеризувати як «війна всіх проти всіх». Йдеться про те, що кандидат в депутати від політичної партії мав боротися на виборчому окрузі як проти своїх політичних опонентів, так і проти своїх колег зі свого партійного списку. Показовою особливістю цього закону є спотворення сутності представницького мандата. Бракує логіки впровадження положення, коли депутатом відповідної місцевої ради стає представник політичної сили, який отримав майже в 2-3 рази менше голосів виборців у виборчому окрузі, ніж його опонент, який впевнено переміг в окрузі, але завдяки «особливостям» виборчого закону не став депутатом. Таким чином, закон нівелює сутність і зміст народного представництва, коли мандат має отримувати кандидат, який набрав більшість голосів виборців в окрузі.

Для підведення підсумків муніципальних виборів у зарубіжних країнах використовуються різні варіанти мажоритарної та пропорційної виборчих систем, причому помітною є тенденція до поширення мажоритарної системи [5, с. 130]. На нашу думку, враховуючи особливості місцевого самоврядування, найбільш дієвою виборчою системою на місцевих виборах (для обрання депутатів місцевих рад різного рівня) є мажоритарна виборча система відносної більшості. Але в українських політико-правових реаліях така виборча система потребує встановлення правових засад, які б унеможливили підкуп виборців, впровадження дієвої відповідальності за порушення виборчих прав громадян, закріплення ефективних важелів контролю за виборчими процедурами з боку громадянського суспільства.

Іншими формами безпосередньої участі членів територіальної громади в вирішенні питань місцевого значення є громадські слухання, загальні збори громадян і місцеві ініціативи. Правовою основою цих форм участі жителів у місцевому самоврядуванні є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», статuti територіальної громади, інші локальні правові акти. Аналіз численних статутів територіальних громад свідчить про те, що в них мають місце різноманітні варіації процедур щодо реалізації вищезазначених форм. Але для них характерні загальні недоліки, які значною мірою ускладнюють механізм реалізації загальних зборів громадян, громадських слухань, місцевих ініціатив. На наш погляд, по-перше, вони мають вельми складну процедуру реалізації з точки зору правового та організаційного аспектів, що означає їх вразливість з точки зору судового оскарження, по-друге, юридичні наслідки рішень, що ухвалюються під час проведення цих форм, є суто рекомендаційними для органів місцевого самоврядування та, як правило, ними ігноруються, по-третє, загальні збори громадян і місцеві ініціативи не часто використовуються як дієвий спосіб вирішення питань місцевого значення. Можна зробити висновок про те, що на практиці, в повсякденному житті громади ці форми не повною обсягом надають реальної можливості членам територіальної громади впливати на ухвалення

рішень органами та посадовими особами місцевого самоврядування, контролювати їх діяльність.

Вважаємо, що в статутах територіальної громади, інших правових актах локального рівня мають бути закріплені різноманітні форми участі громадськості в місцевому самоврядуванні. Так, органи та посадові особи місцевого самоврядування повинні схвалювати та підтримувати участь членів громади у вирішенні питань місцевого значення, формуванні і функціонуванні органів самоорганізації населення, організацій співвласників багатоквартирних будинків, громадських організацій, профспілок та інших інститутів громадянського суспільства. Муніципальна влада має бути зацікавлена проводити консультації з громадськістю з актуальних питань місцевого значення шляхом взаємодії через консультативні ради, робочі групи та інші консультативні форми. Консультативні ради можуть діяти як дорадчі органи та включати представників громадських організацій, органів самоорганізації населення, національно-культурних, творчих спілок, релігійних громад та об'єднань, місцевих організацій політичних партій, об'єднань підприємців, професійних спілок, наукових та вищих навчальних закладів, які діють на території міста, окремих фахівців, інших осіб. У статутах територіальної громади важливо закріпити випадки, коли інститути громадянського суспільства можуть проводити, замовляти проведення громадської експертизи проєктів нормативно-правових актів органів міського самоврядування, за результатами якої висновки та пропозиції мають спрямовуватися до органів місцевого самоврядування та підлягати обов'язковому розгляду. Цікавою є думка професора П.М. Любченка, який зазначає, що «сьогодні для більшості людей не є пріоритетним розвиток місцевого самоврядування, адже результат, який на їх думку, може бути отриманий ними в цій сфері, порівно із зусиллями, їх не задовольняє. Участь у місцевому самоврядуванні переважної більшості населення зводиться лише до участі в виборах органів і посадових осіб місцевого самоврядування» [6, с. 187].

На сьогодні законодавством України встановлено право громадян звернутися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування з електронними петиціями через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції. Убачається, що електронна петиція є різновидом колективного звернення громадян до органу місцевого самоврядування, а також формою участі жителів територіальної громади в місцевому самоврядуванні, в контролі за діяльністю органів місцевого самоврядування, його посадових осіб і комунальних підприємств. Ознаками форми безпосередньої участі громадян в місцевому самоврядуванні є: 1) електронна петиція є сучасним і досить дієвим способом акцентування уваги місцевої влади на необхідності вирішення актуальних проблем місцевого значення; 2) вона надає реальні можливості жителям впливати на компетентні органи місцевого самоврядування щодо здійснення конкретних дій для вирішення питань, які зазначені в петиції; 3) вона

сприяє залученню до участі в безпосередньому самоврядуванні більш широкого кола членів територіальної громади в порівнянні з паперовим колективним зверненням; 4) електронна петиція носить більш публічний характер в умовах масового використання населенням можливостями доступу до мережі Інтернет; 5) порядок подання і розгляду електронної петиції є достатньо відкритим і прозорим на всіх його етапах. Закон України «Про звернення громадян» і акти локальної нормотворчості, зокрема статuti територіальних громад, встановлюють порядок реалізації права громадян на подання електронної петиції [7]. Органи місцевого самоврядування визначають вимоги до кількості підписів громадян на підтримку електронної петиції до органу місцевого самоврядування та строку збору підписів. Наприклад, у ст. 27-1 статуту територіальної громади міста Харкова встановлено, що електронна петиція, адресована Харківській міській раді, міському голові та виконавчому комітету, розглядається за умови збору на її підтримку не менш як 5000 підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня оприлюднення петиції [8].

Підсумовуючі сказане, можна зробити такі висновки. Сьогодні необхідно змінити акценти в діалозі між органами і посадовими особами місцевого самоврядування й членами відповідної територіальної громади. Необхідно зробити діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування максимально гласною, відкритою і прозорою. Актуальним є стабілізація виборчого законодавства України, ухвалення нового закону про місцеві референдуми. Потребує системного вдосконалення чинне законодавство про місцеве самоврядування (Конституція України, спеціальний закон про місцеве самоврядування, інші закони, локальне законодавство) в аспекті необхідності розширення форм участі членів територіальної громади в вирішенні питань місцевого значення, залучення громадськості до процесу підготовки рішень, їх участі під час ухвалення рішень на сесіях місцевих рад, на засіданнях постійних комісій, на засіданнях виконавчих комітетів, а також до контролю за діяльністю органами і посадовими особами місцевого самоврядування, комунальних підприємств, установ і організацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Шумілкін В.А. Територіальні громади в системі місцевого самоврядування: концептуальні підходи дослідження / Місцеве самоврядування в Україні в умовах становлення правової держави: монографія / В.А. Шумілкін [за ред. Ю.М. Тодики і В. А. Шумілкіна]. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2004. – 392 с.
4. Про всеукраїнський та місцеві референдуми: Закон України від 3 липня 1991 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1286-12>
5. Батанов О.В., Кампо В.М. Муніципальне право зарубіжних країн: навч. посіб.: у 2 ч. / О. В. Батанов,

В. М. Кампо [за заг ред. проф. П.Ф. Мартиненка]. – К.: Знання України, 2006. – 148 с.

6. Любченко П.М. Муніципальне право України: навч. посіб. / П. М. Любченко. – Харків.: Видавництво «ФІНН», 2012. – 496 с

7. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР (із змін.) [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>.

8. Статут територіальної громади міста Харкова від 4 липня 2007 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/ru/dokumenty/ustav-territorialnoj>

УДК 342.5:342.25

РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ ТА АВТОНОМІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВНІ ФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: ПОСТАНОВКА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ПРОБЛЕМИ

Кушніренко О. Г.,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри конституційного права України
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків

Анотація На підставі конституційного законодавства аналізується можливість проведення в Україні децентралізації державної влади. Розглядаються такі її форми як автономізація та регіоналізація, вказується на проблеми в їх реалізації.

Ключові слова: децентралізація державної влади, регіоналізація, автономізація, державна влада, місцеве самоврядування.

Аннотация На основе конституционного законодательства анализируется возможность осуществления в Украине децентрализации государственной власти. Рассматриваются такие ее формы как автономизация и регионализация, указывается на проблемы в их реализации.

Ключевые слова: децентрализация государственной власти, регионализация, автономизация, государственная власть, местное самоуправление.

Annotation On the basis of constitutional law examines the possibility of Ukraine in the decentralization of state power. We consider such forms as the autonomy and regionalization, points to problems in their implementation.

Key words: decentralization of state power, regionalization, autonomy, state authorities, local self-government.

Децентралізація державної влади полягає у праві обмеженої самостійності певної адміністративно-територіальної одиниці в здійсненні своїх повноважень, передачі певних функцій центральних органів виконавчої влади місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування.

Децентралізація, в залежності від форми територіального устрою, може бути двох видів: у складі федеративної держави та у складі унітарної держави. Виходячи з того, що децентралізація у складі федерації є умовою існування самої федерації, було б доцільним окрему увагу приділяти саме автономним утворенням у складі унітарних держав.

В Україні цією проблемою займались: Г.В. Атаманчук, І.П. Бутко, В.М. Вакулєнко, О.С. Ігнатенко, А.П. Заєць, В.І. Кравченко, А.В. Крусян, І.В. Розпунєнко. Серед закордонних науковців слід зазначити Д. Гібсон, Б. Гурне, Ж-Ф. Девемі, Т. Вюртенбергер, Я. Гоціаж, В.І. Кампо, Г. Райт, Д. Рондінеллі, М. Тернер, Т. Хорват, Д. Халмер.

Актуальність цієї проблеми полягає в тому, що після проголошення Україною незалежності стало питання про державний устрій та напрям розвитку України. Особливо актуальним було визначення форми територіального устрою. На той момент

законодавець вирішив це питання на користь унітарної держави, але з кожним роком, а особливо впродовж останніх приблизно 10 років, науковці почали висловлювати нові аргументи на користь того, що слід вже відмовитись від жорсткої централізації державної влади. Зокрема, такої позиції схильні Д. Стефанович, А. Матвієнко, А. Афоніна, В. Тихонов [9; 10; 13; 15]. На сьогодні у нашій країні триває жвава дискусія як стосовно реалізації конституційного принципу поєднання централізації та децентралізації в здійсненні державної влади, так і на предмет запровадження федеративного устрою.

Метою написання даної статті є дослідження проблеми децентралізації державної влади, визначення основних та найбільш сприятливих форм децентралізації, а також пошук відповіді на питання щодо доцільності впровадження однієї із систем децентралізації в Україні. Метою статті можна вважати і пошук організаційних засад та принципів, шляхів здійснення децентралізації державної влади.

Взагалі децентралізація державної влади в унітарних державах є достатньо незвичним явищем. Винятковість цього явища полягає ще й в тому, що унітарна держава характеризується перш за все цілісністю (централізованістю) державної влади. Однак на сучасному етапі розвитку держави (у широкому розумінні, держави як явища загального, характерного для більшості народів) унітарні держави поступово переходять до часткової